

I Wojna w Zatoce Perskiej

I wojna w Zatoce Perskiej rozpoczęła się 02.08.1990 roku irackim atakiem na Kuwejt. Chcąc wyciągnąć kraj z kryzysu ekonomicznego po wojnie z Iranem, Saddam Husajn postanowił rozpocząć kolejną z Kuwejtem. Wojna ta była dla Iraku idealną okazją na wzbogacenie się, gdyż Kuwejt to państwo leżące nad Zatoką Perską posiadające bogactwa naturalne. Głównym surowcem wzbogacającym Kuwejt była wówczas ropa naftowa. Państwo to posiadało złożę „płynnego złota” stanowiące 2/3 zasobów światowych.

Irak zaatakował Kuwejt w środku nocy bardzo szybko zdobywając jego, a Husajn ogłosił nowo zdobyte terytorium dziewiętnastą już prowincją swojego państwa. Władze Kuwejtu schroniły się w Arabii Saudyjskiej. Te wydarzenia rozpoczęły opisywaną wojnę. Działania Iraku zostały potępione zarówno przez USA jak i ZSRR. Rada Bezpieczeństwa działająca w ONZ nałożyła embargo na handel z Irakiem. Według władz Stanów Zjednoczonych atak iracki stanowi złamanie tzw. Doktryny Cartera.

Działania wojenne można podzielić na cztery etapy, które tworzyły poszczególne operacje: „Pustynna Tarcza”, „Pustynna Burza”, „Pustynny Miecz” i „Nagły Grom”. Ta pierwsza to akcja zapoczątkowana w pierwszych dniach sierpnia 1990 roku wylądowaniem amerykańskich jednostek wojskowych w Arabii Saudyjskiej. Operacja polegała na przetrzucaniu sił kolacji antyirackiej na teren Zatoki Perskiej. Amerykański plan „1002-90” zakładał obronę saudyjskich pól naftowych i sprowadzanie jak największej ilości sprzymierzonych wojsk. Pod koniec roku w rejonie Zatoki było 450 000 żołnierzy amerykańskich, francuskich, a także 265 samolotów C-141 Starlifter i 85 C-5 Galaxy, potrafiących zabrać ponad stutonowy ładunek. Łączne koszty tej akcji wyniosły 12,9 miliarda dolarów. Operacja ta zaczęła się już 02.08.1990 r. wysłaniem do Zatoki amerykańskiego lotniskowca USS Independence przez władze USA. W kolejnych dniach sierpnia prezydent Bush uzyskał zgodę saudyjskiego króla Fahda na rozpoczęcie operacji na terytorium Arabii. 06.08.1990 r. zaczęto sprowadzanie sił lądowych samolotami C-114 oraz C-5A. 14 sierpnia było 25 000 żołnierzy amerykańskich a od 10 sierpnia do Arabii Saudyjskiej przetrzucano wojska innych państw m.in. egipskich, syryjskich, marokańskich, brytyjskich. Siły te stale rosły. Zwiększano zarówno liczę żołnierzy jak i broni z krajów koalicji antyirackiej. Podczas tej operacji Irak był zupełnie bierny, chociaż amerykańskie liczyli się z możliwością odwetu Bagdadu. „Pustynna Tarcza” miała za zadanie zlokalizowanie pozycji Iraku w Kuwejcie, rozpoznanie ich możliwości obrony przeciwlotniczej oraz centrów dowodzenia nie dopuszczając przy tym do ujawnienia pozycji wojsk koalicji. Zarówno terytorium Arabii Saudyjskiej jak i Zatoki Perskiej były patrolowane przez samoloty uniemożliwiające Irakowi zlokalizowanie sił koalicji. Podczas patrolu samoloty sprzymierzeńców Kuwejtu zbierały informacje o siłach przeciwnika. Dzięki zaawansowanej technologii sojusznicy znali ruchy, częstotliwość stacji radiowych, mieli wszystkie najważniejsze dane o siłach Iraku. Z kolei Irak nie wiedział nic o położeniu, zamiarach i celach wojsk koalicjantów. Finalnie operacja ta zakończyła się sukcesem. 29 listopada Sprzymierzeni dostali zgodę na użycie siły wobec Iraku od Rady Bezpieczeństwa ONZ, chyba że Husajn wycofa wojska z Kuwejtu do godz. 8:00 rano dnia 15.01.1991 r. Dzień przed ostatecznym terminem irackie Zgromadzenie Narodowe odrzuciło to ultimatum. Dało to początek akcji „Pustynna Burza”.

17.01.1991 r. zaczęła się operacja „Pustynna Burza”. Stanowi ona jedną z najbardziej rozpoznawalnych akcji tej wojny. Polegała na tym, że przed ofensywą lądową dokonano ataków lotnictwa, do których wykorzystano niewykrywalne przez irackie systemy samoloty F-117 Stealth, Operacja ta zakończyła się zniszczeniem irackiej obrony przeciwlotniczej i

zwycięstwem Kuwejtu. Po osiemnastu i pół godzinie od terminu danego Irakowi na wycofanie się o 2.30 osiem śmigłowców AH-64A Apache dokonało ataku na dwie stacje radarowe obrony powietrznej niedaleko Bagdadu. W ciągu dwóch minut sparaliżować iracki system kontroli radarowej. Kolejne w akcji sprawdziło się dziesięć myśliwców F-117A atakując centra dowodzenia i łączności łącznie z bagdadzkim centrum łączności. W ataku wzięło też udział 668 konwencjonalnych samolotów z sześciu państw. Zaatakowały one ok. stu celów włączając w to 38 lotnisk. Na Bagdad zrzuciły 1800 ton bomb. Iracka reakcja była bardzo szybka. Jeden z dowódców rozkazał przeprowadzić sabotaż na polach naftowych al.-Wafrach i al.-Burgun, a gen. al – Ayyubi ostrzelał al. – Khafiji i al. – Mishab . Operacja ta pokazała rolę i znaczenie wszelkiej logistyki w systemie zabezpieczenia działań bojowych. Wykazała również możliwości amerykańskich systemów logistycznego i wojskowego do zorganizowania tak skomplikowanej akcji na odległym terenie. Można ją podzielić na pięć faz:

Faza I: przygotowanie i dyslokacja zakładające przerzut zaopatrzenia do rejonów koncentracji wojsk i budowę trzech baz logistycznych,

Faza II: przemieszanie się wojsk na pozycje wyjściowe,

Faza III: ofensywa lądowa, zaopatrywanie żołnierzy w niezbędne im żywność i amunicję,

Faza IV: obrona Kuwejtu,

Faza V: wycofanie sił i środków z całości kraju oprócz niewielkiej grupy osłony Kuwejtu.

W akcji wzięł udział także Polski Kontyngent Wojskowy dowodzony przez gen. bryg. Bernarda Woźnieckiego oraz dwa polskie okręty patrolujące Zatokę. W szpitalach w Arabii Saudyjskiej działała 100 osobowa grupa polskich medyków.

Po 43 dniach walk, nalotów pod osłoną nocy z 23/24 lutego amerykański gen. Schwarzkopf przeprowadził ofensywę lądową „Pustynny miecz” mającej zniszczyć siły irackie w Kuwejcie i jego oswojowanie. Błyskawiczna wojna manewrowa pokonała Husajna, którego wojsko wycofywało się. 03.03.1991 r. podpisano zawieszenie broni. Irak musiał zakończyć działania wojenne, unieważnić aneksję Kuwejtu, podać dane o broni chemicznej i biologicznej, którą ma do dyspozycji.

Porównując siły Irackie z armią Kuwejtu należy wspomnieć o dysproporcjach występujących między nimi. Siły Kuwejtu stanowiło ok. 700 000 żołnierzy (w tym 600 000 to Amerykanie, a 319 żołnierzy to Polacy), 3500 czołgów, 1800 samolotów. Iracka armia zaś to: 500 000 żołnierzy oraz 4000 przestarzałych czołgów i 650 samolotów. Mówiąc o stratach z kolei zaznaczyć trzeba, że w wojnie tej zmarło 390 żołnierzy walczących po stronie Kuwejtu. Straty irackie były znacznie większe: kilkadziesiąt tysięcy zabitych żołnierzy oraz 100 000 cywilów.

Przyczyn tej wojny należy szukać w rozpoczęciu wojny iracko-irańskiej (1980). Po ośmiu latach krwawych walk żaden kraj nie mógł mówić o zwycięstwie – obie strony odnosiły ogromne straty finansowe i personalne. Irak wchodzący w wojnę z 30 mld nadwyżki w budżecie, skończył ją z 100 mld długu. Wojna wpłynęła na ceny ropy, więc dochodu Iraku znacznie zmalały. Państwo potrzebowało pieniędzy natychmiast. Hasajn posunął się do ataku na bogaty Kuwejt posiadający złoża ropy. Sytuacja eskalowała ze względu na pogarszającą

się sytuację ekonomiczną Iraku, który zapożyczył się w Kuwejcie na wojnę z Iranem, a później domagał się anulowania długu.

Napięcie rosło nieustannie. Irak oskarżał Iran o: kradzież ropy z złóż Rumelia, utrzymywanie ceny baryłki ropy na zbyt niskim poziomie 18 dolarów, przez co Bagdad tracił. Wytoczono też roszczenia do wysp Warba i Boubian należące do Kuwejtu. Mało tego, Kuwejt jako dawna część prowincji otomańskiej powinien stanowić częścią Iraku. Mimo rozmów i podniesienia ceny ropy do 21 dolarów za baryłkę nie udało się zaspokoić konfliktu. Irak zaatakował 02.08.1990 roku a opór sił kuwejckich był bardzo słaby. Działania Husjana zostały natychmiastowo skrytykowane na arenie międzynarodowej. ONZ pod kierownictwem USA i prezydenta Busha opracowało rezolucję nr 660 wyzwołującą Irak do wycofania wojsk oraz rezolucję 661 z 06.08.1990 roku nakładającą embargo na Irak. Gdyby działania Saddama Husajna były bardziej radykalne mógłby chcieć zagarnąć złoża ropy należące do Arabii Saudyjskiej i zaszkodzić wielu państwom podwyższając jej cenę. Arabia Saudyjska obawiała się irackiego ataku. W odpowiedzi na apel króla Fahda USA wysłały tam swoje wojska. Arabia Saudyjska w ten sposób weszła do koalicji antyirackiej. Stany Zjednoczone rozpoczęły tak budowę sojuszu państw sprzeciwiających się irackiemu atakowi na Kuwejt. Do koalicji dołączyły również: Wielka Brytania, Francja, Związek Radziecki, Syria, Egipt, Maroko, Katar, Bahrajn, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Oman, Pakistan, Senegal, Polska, Czechosłowacja, Włochy, Afganistan, Nigeria. Saddam Husajn nie miał więc dużego poparcia w świecie islamskim. 29.11.1990 r. ONZ opublikowała rezolucję nr 678 upoważniającą koalicję antyiracką do ataku na siły irackie, jeśli te nie wycofają się do 15.01.1991 r. Postanowienie to zostało odrzucone przez iracki rząd, a sprawy nie rozwiązano pokojowo. Husjan nie poddawał się. Jego ambicje, dążenie do umacniania swojej pozycji w świecie arabskim kierowały go do tej wojny. Chciał przejąć rolę lokalnego mocarstwa po upadku Iranu

Podsumowując, ta wojna była wywołana chęcią zysku, odbudowy kraju po poprzedniej. Saddam Husjan miał jeden cel – zawłaszczyć jak najwięcej złóż ropy leżących w Kuwejcie i wcielić go do swojego kraju przy okazji umacniając swoją pozycję i niezmiernie ambicje. Podjął się zadania, które go przerosło. Wojna miała przynieść mu korzyści, a stało się zupełnie odwrotnie. Jego kraj stracił wielu żołnierzy i pieniędzy wydanych na działania, które nie przyniosły zaplanowanego celu. Świat okazał wsparcie wobec Kuwejtu, dzięki czemu kraj ten nie został częścią Iraku.

Weronika Wiecheć

Bibliografia:

1. Bulloch J., Morris H., Wojna Saddama. Początki konfliktu kuwejckiego i reakcja międzynarodowa, Poznań 1991, s. 74-75.
2. Dobrzelewski J., Wojny z Saddamem Husajnem. Od pustyńnej burzy do irackiej wolności (1991-2003), Oświęcim 2014.

Netografia:

1. BBC Sekcja Polska, Irak Saddama Husajna: krótka historia. Wojna w Zatoce: 1990-91. Iracki rozejm 28.02.1991, https://www.bbc.co.uk/polish/special_021205_saddam/ceasefire.shtml, [dostęp: 28.12.2022].
2. Dąbrowska A., Pustynna burza wokół Husajna, <https://polska-zbrojna.pl/home/articleshow/32883?t=Pustynna-burza-wokol-Husajna>, [dostęp: 16.12.2022].
3. Kowalski W., 2 sierpnia 1990 roku rozpoczęła się I wojna w Zatoce Perskiej (1990-1991), <https://histmag.org/2-sierpnia-1990-roku-rozpoznala-sie-I-wojna-w-Zatoce-Perskiej-1990-1991-4499>, [dostęp: 05.12.2022].
4. Maśloch P., Logistyka i jej rozwój na przestrzeni lat – od koncepcji cesarza Leontosa VI do wsparcia logistycznego operacji „Pustynna Burza”, <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.mhp-03eea55b-14b2-4773-af0d-d122873f2f0c>, [dostęp: 16.12.2022],
5. Mierzejewski J., Operacja „Pustynna Burza”. Pierwsza wojna w Zatoce Perskiej, <https://www.konflikty.pl/historia/czasy-najnowsze/operacja-pustynna-burza-pierwsza-wojna-w-zatoce-perskiej/>, [dostęp: 12.12.2022].